

Κολέγια και Πανεπιστήμια σε ειρηνική συνύπαρξη;

Γράφει η ΓΙΑΝΝΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ*

Τα πανεπιστήμια της χώρας βρίσκονται τους τελευταίους δεκαπέντε μήνες σε καθεστώς τηλε-λειτουργίας για την προστασία από τις συνέπειες της πανδημίας. Το χρονικό αυτό διάστημα –μεγαλύτερο από ό,τι συνέβη στα περισσότερα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, αλλά και μεγαλύτερο από όσο έμεινε κλειστό το σύνολο των παραγωγικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της χώρας– αποτέλεσε μια ιδανική συνθήκη για να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αποδόμησης των κεντρικών χαρακτηριστικών του δημόσιου μαζικού πανεπιστημίου των τελευταίων σαράντα ετών. Προφανώς οι διαδικασίες αυτές είχαν ξεκινήσει εδώ και αρκετά χρόνια, αλλά οι διαφορών ειδών «αδράνεις» του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού, οι αντιστάσεις που είχαν προβληθεί από φοιτητές και διδάσκοντες, καθώς και ο φόβος του πολιτικού κόστους είχαν φέρει πολλά προσκόμματα στην πλήρη εμπέδωσή τους.

Η πανδημία, ωστόσο, και το κλείδωμα των πανεπιστημίων προσέφερε μια χρυσή ευκαιρία στην κυβέρνηση να προχωρήσει με ταχύτατους ρυθμούς στην τελική επίθεση εναντίον του δημοσίου πανεπιστημίου. Τρεις υπήρξαν οι άξονες της επίθεσης αυτής:

α) η νομοθέτηση του ειδικού σώματος της πανεπιστημιακής αστυνομίας και η

εισαγωγή πειθαρχικού δικαίου για τους φοιτητές,

β) η μείωση του αριθμού των εισακτέων με τη θεσμοθέτηση της ελάχιστης βάσης εισαγωγής (ΕΒΕ) για τους εισακτέους του 2020-2021, της γενιάς, δηλαδή, που βίωσε όλες τις συνέπειες της πανδημίας και της σκανδαλώδους τηλε-εκπαίδευσης στα λύκεια,

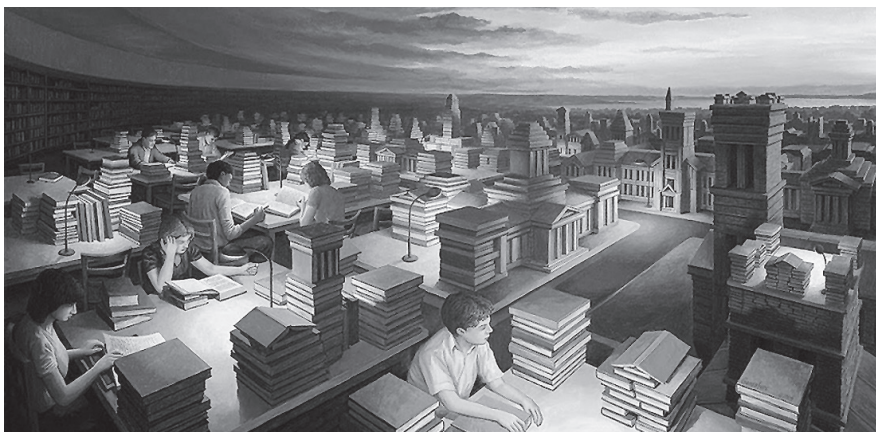
γ) η ρητή, πλέον, απαίτηση ισοτίμησης των πτυχίων των ελληνικών πανεπιστημίων με τα πιστοποιητικά των κολεγίων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Αυτή η τρίτη διάσταση έχει γίνει λιγότερο γνωστή και χρειάζεται να παρακολουθήσουμε πώς έλαβε «σάρκα και οστά».

Τον Δεκέμβριο του 2020 ψηφίστηκε μετά από εκπρόθεσμη τροπολογία της υπουργού Παιδείας η δυνατότητα εγγραφής των απόφοιτων κολεγίων στους αντίστοιχους επιστημονικούς φορείς, εντός τριάντα ημερών από τη νομοθέτηση. Αυτή η ρύθμιση συνάντησε την αντίδραση των επιστημονικών φορέων και έτσι τα επιμελητήρια των μηχανικών (ΤΕΕ), των γεωτεχνικών (ΓΕΩΤΕΕ) και των οικονομολόγων (ΟΕΕ) προχώρησαν σε δικαστικές προσφυγές προκειμένου να καταρριφθεί η ρύθμιση, ενώ αποφάσισαν να μην προχωρήσει η εγγραφή των αποφοιτών τριετών κολεγίων στα επιμελητήρια. Εκδόθηκαν τότε σχετικές καταδικαστικές αποφάσεις από την Πρωτανεία του ΕΜΠ, αλλά και τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ωστόσο, θα λέγαμε ότι σε εκείνη την πρώτη περίοδο μετά την ψήφιση υπήρχε η αίσθηση ότι το

Ι

* Μέλος ΔΕΠ,
καθηγήτρια Γλωσσολογίας,
Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ

ζήτημα μπορούσε να αντιμετωπιστεί από τα επιμελητήρια και τη δυνατότητα τους να προστατεύουν τουλάχιστον στο τυπικό επίπεδο το «κύρος» των επαγγελματικών δικαιωμάτων που αποδίδουν τα πτυχία των αντίστοιχων πανεπιστημιακών τμημάτων.

Αυτή η αίσθηση ή ψευδαίσθηση ισχύος όμως δεν παρατηρήθηκε όταν οι συνέπειες του νόμου άρχισαν να γίνονται ορατές στα «αδύναμα» –σε σχέση με τα ισχυρά πολυτεχνικά ή γεωπονικά πανεπιστήμια– τμήματα των φιλοσοφικών σχολών.

Ήδη από την αρχή του 2021, άρχισαν να κατατίθενται στις Γραμματείες των πανεπιστημιακών Τμημάτων των φιλοσοφικών σχολών (και κυρίως των Τμημάτων Αγγλικής Φιλολογίας και Ψυχολογίας, τομέων όπου τα κολέγια ανθούν) αιτήσεις πτυχιούχων τριετούς φοίτησης είτε ιδρυμάτων της αλλοδαπής είτε και κολεγίων που λειτουργούν στη χώρα μας με καθεστώς δικαιοχρησίας (franchising) για αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας με τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων των πανεπιστημιακών τμημάτων. Οι αιτήσεις αυτές συνοδεύονται από σχετικές αποφάσεις του «Αυτοτελούς Τμήματος Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας» (ΑΤΕΕΝ) του ΥΠΑΙΘ, που είναι αρμόδιο για «την εξέταση αιτήσεων των ενδιαφερομένων και την έκδοση αποφάσεων αναγνώρισης επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλων τυπικής ανώτατης εκπαίδευσης κρατών-μελών της Ε.Ε. ή τρίτων χωρών σύμφωνα με το Π.Δ. 38/2010 (Α. 88, παρ. β, Ν. 4763/2020)». Σύμφωνα με το παρα-

πάνω άρθρο, η υπηρεσία αυτή «επιβάλλει δοκιμασία επάρκειας» σε μαθήματα που διδάσκονται στα οικεία τμήματα ως αποτέλεσμα της διαπίστωσης εκ μέρους της υπηρεσίας αυτής «ουσιωδών διαφορών» μεταξύ των προγραμμάτων σπουδών των ως άνω φορέων και των οικείων πανεπιστημιακών τμημάτων.

Αν αφήσουμε ασχολίαστο τον τίτλο του εν λόγω Τμήματος του ΥΠΑΙΘ που παραπέμπει σε ημι-αποικιακή χώρα, αν αποφύγουμε να γελάσουμε με το γεγονός ότι η πληθώρα αυτών των κολεγίων έχει ως «μητρική χώρα» τη Μεγάλη Βρετανία ή τις ΗΠΑ, χώρες εκτός ευρωπαϊκής νομοθεσίας εξ όσων γνωρίζουμε, αναμένουν απάντηση ορισμένα ουσιώδη τυπικά ερωτήματα:

α) Βάσει ποιου νομικού καθεστώτος, βάσει ποιων κριτηρίων και με τι είδους σύνθεση μελών, η υπηρεσία ΑΤΕΕΝ δύναται να κρίνει «ουσιώδεις διαφορές» μεταξύ των τριετούς διάρκειας προγραμμάτων σπουδών και αυτών των οικείων τμημάτων των ΑΕΙ;

β) Πώς είναι δυνατόν η υπηρεσία αυτή να θεωρείται υπερκείμενη των πανεπιστημιακών τμημάτων, εφόσον αυτά «εντέλλονται», χωρίς να έχουν έστω πρόσβαση στους φακέλους σπουδών των αιτούντων, να κάνουν αποδεκτές αποφάσεις μίας υπηρεσίας η οποία ορίζει τα προς εξέταση μαθήματα με άγνωστα ακαδημαϊκά κριτήρια;

γ) Με ποιον τρόπο θα διασφαλίσουν τα τμήματα των καθηγητικών σχολών της χώρας την από την πολιτεία απαιτούμενη πιστοποιημένη Παιδαγωγική και Διδακτική

Επάρκεια (ΠΠΔΕ) των αιτούντων την επαγγελματική ισοδυναμία με τους πτυχιούχους των τμημάτων των ελληνικών πανεπιστημίων, ιδιαίτερα εάν ληφθεί υπόψη ότι αυτή πιστοποιείται μόνο με συγκεκριμένους τρόπους (άρθρο 2, παρ. 3 του Ν. 3848/2010 ΦΕΚ 71/Α/19-5-2010) και τους οποίους δεν πληροί κανένα τριετούς φοίτησης πρόγραμμα σπουδών;

δ) Με ποιο τρόπο θα αποκτήσουν επαγγελματικά δικαιώματα στη χώρα μας εκείνοι οι πτυχιούχοι τριετών προγραμμάτων πανεπιστημίων της αλλοδαπής, οι οποίοι δεν τα διαθέτουν στη χώρα όπου απέκτησαν τίτλο σπουδών παραβιάζοντας το Α. 164, 1Α του Ν. 4763/2020;

Ε) Για ποιους σκοπούς λειτουργούν οι ΟμΕΑ, οι ΜΟΔΙΠ, οι διαρκείς αξιολογήσεις και οι διαδικασίες πιστοποίησης των προγραμμάτων σπουδών, όταν το ΑΤΕΕΝ φαίνεται να αγνοεί πλήρως τις σχετικές διαδικασίες, καθώς εκδίδονται αποφάσεις οι οποίες ζητούν την εξέταση μαθημάτων τα οποία δεν αποτελούν υποχρεωτικό συστατικό στοιχείο των προγραμμάτων σπουδών, όπως στην περίπτωση αποφάσεων για την απαίτηση εξέτασης σε αντικείμενα όπως η «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση» ή η «Νεοελληνική Φιλολογία» για την επαγγελματική ισοτιμία με το πτυχίο του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας;

Αυτά τα ερωτήματα διατύπωσαν σε σχετικές ανακοινώσεις η Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ (9/4/2021), η Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ (6/5/2021) και η Σύγκλητος του ΕΚΠΑ (14/5/2021) και καλώς έπραξαν ως διοικητικά όργανα.

Ωστόσο, η συζήτηση επί της ουσίας δεν μπορεί να αποφευχθεί. Και αυτή έγκειται στο ότι με την αναγνώριση των πτυχίων των κολεγίων ακυρώνεται στην πράξη το άρθρο 16, παρακάμπτονται οι πανελλαδικές εξετάσεις εισαγωγής στα ΑΕΙ αφού ένα δίπλωμα κολεγίου (με δίδακτρα και χωρίς εξετάσεις) είναι ισοδύναμο με πανεπιστημιακό πτυχίο, ενώ η επιστημονική υπόσταση των γνωστικών αντικειμένων κρίνεται από υπαλλήλους του Υπουργείου Παιδείας, τις εντολές των οποίων πρέπει να εκτελέσουν οι ειδικοί επιστήμονες πανεπιστημιακοί δάσκαλοι.

Συζήτηση επί της ουσίας, επίσης, είναι ότι αυτά τα ίδια διοικητικά όργανα των πανεπιστημίων αποδέχτηκαν την αυτονόμηση της Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας με τη μορφή Πιστοποιητικού το 2014, αυτά τα ίδια διοικητικά όργανα αποδέχτηκαν τις ΟμΕΑ, τη ΜΟΔΙΠ και τις διαρκείς αξιολογήσεις εδώ και πάνω από δέκα χρόνια. Τώρα που όλες αυτές οι προσαρμογές τους γίνονται κουρελόχαρτα από κάποιο ημι-αποικιακό «Αυτοτελές Τμήμα Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας», υπάρχει ελπίδα να κατανοήσουν ότι η μόνη αξιοπρεπής διοικητική πράξη που όφειλαν να κάνουν είναι να αρνηθούν να εκδώσουν οποιαδήποτε ισοτιμία και να μην παίζουν με τις λέξεις και τις διαφορές μεταξύ ακαδημαϊκής ισοτιμίας και επαγγελματικής ισοδυναμίας; Μικρή έως ελάχιστη ελπίδα.

Αναφέρθηκε προηγουμένως η σχετική «ισχύς» των πολυτεχνικών και γεωπονικών πανεπιστημίων έναντι των «αδύναμων» Τμημάτων Αγγλικής Φιλολογίας ή Ψυχολογίας. Είναι τραγική ειρωνεία ότι τα εν λόγω τμήματα των φιλοσοφικών σχολών θεωρούνται «ισχυρά» έναντι των «αδύναμων» άλλων ξενόγλωσσων (π.χ. Τμήμα Γαλλικής Φιλολογίας, Τμήμα Ιταλικής Φιλολογίας), τα οποία θα επηρεαστούν από την ελάχιστη βάση εισαγωγής και ίσως μείνουν του χρόνου με τους μισούς φοιτητές τους ή συγχωνευτούν. Έτσι, η λογική «εγώ ελπίζω να την βολέψω» που μας μετέφερε με τον μοναδικό του τρόπο ο Ναπολιτάνος δάσκαλος Μαρτσέλο Ντ' Όρτα εκδίδοντας τις εκθέσεις των μαθητών του στο Δημοτικό, εφαρμόζεται πλήρως στους κατά τεκμήριο μορφωμένους πανεπιστημιακούς δασκάλους, οι οποίοι πιστεύουν ότι αυτοί και τα τμήματά τους είναι «ισχυρά» και θα «την βολέψουν».

Τώρα που καμιά προσαρμογή και καμιά «ισχύς» δεν μοιάζει να σώζει το δημόσιο πανεπιστήμιο, είτε θα αποδεχτούμε ότι το πανεπιστήμιο θα κάνει τον τροχονόμο στην αγορά της μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης αναγνωρίζοντας πιστοποιητικά, είτε θα υπερασπιστούμε την επιστήμη και τη μόρφωση για το λαό. Επιστροφή στα βασικά, δηλαδή! **T**